

"Beyrut'a Gittiğimi Anneme Söylemeyin", Didem Şahin'in ilk belgeseli. 1100 kişinin öldüğü, İsrail'in Lübnan'a son saldırısından sonraki Beyrut'u anlatıyor. Kana katliamını, çocukları, henüz dağılmamış ceset kokularını... Uluslararası Bodrum Film Festivali'nde birincilik alan belgesel, şimdi Antalya Film Festivali'nden yanıt bekliyor. Şahin ise, döndükten sonra kaldığı yerden devam edemediği hayatına tutunmaya çalışıyor.

Sadece bir gün bombalar altında, Beyrut'ta olmak size ne demek olduğunu anlatır. Bu söz Lübnan Komünist Partisi Dış Temsilcisi Ahmad Saade'ye ait. Sesini duyurduğu yer ise, Didem Şahin'in İsrail'in Lübnan'a saldırdığı sırada çektiği belgeseli: "Beyrut'a Gittiğimi Anneme Söylemeyin". Bu söz Şahin için, "Neden Beyrut'a gittin?" sorusunun da yanıtı. Belgesel, aslında bir günlük. Savaşı oturduğu yerden izlemek yerine, harekete geçip, insanların yüreğine de bunu salık vermek isteyen bir kadının, Beyrut'ta yaşadığı iki haftanın her anını anlatan bir günlük, "Belgeselde bir doküman, derin bir araştırma yok. İnsan öyküleri, hayat var. Beyrut'taki yaşamın kendi kurgusu içinde kiminle karşılaştıysam, o anda bana ne verdiyse, o var. çünkü ben de çekerken hiçbir şeyi bilmiyordum" diyor. Uluslararası Bodrum Film Festivali'nde birincilik ödülü alan Şahin belgeselini, Antalya Film Festivali ve Beyrut Belgesel Film Festivali'ne de göndermiş. İşte belgeselin ve Didem Şahin'in hikâyesi...

Marmara Üniversitesi Radyo Televizyon Bölümü mezunu. çalışma hayatına okurken atılmış. "Sektörde her şey tüketime yönelik olduğundan kendinizi geliştiremiyorsunuz. O yüzden setlerde çalışmayı bırakıp, dadı olarak İngiltere'ye gittim. İngiltere'de herkesin geçeceği yollardan geçtim, geçerken de buradan baktığım gibi olmadığını gördüm" diyor. İngiltere'de de sinema üzerine kafa yormaya devam etmiş Şahin, ancak istekleri ile arasına hep ekonomik imkânsızlıklar girmiş. Gündemine Beyrut, Türkiye'ye ailesini görmeye geldiğinde girmiş. "Bizimkiler Bodrum'da tatildegdi, yanlarına gittim. O sırada İsrail Lübnan'a saldırdı... Aslında bir şey oldu da ben Lübnan'a gitmeye karar vermedim" diyor, "Her şey öyle gelişti ki, sanki şimdiye kadar yaşadıklarım beni oraya gitmeye hazırlıyordu. Kendi yolumda yürüyordum, baktım ki Beyrut'a gelmişim."

SAVAŞ GÖRMÜŞ BİR ÜLKEDE...

Yola çıkmadan Lübnan'da muhabirleri olduğunu öğrendiği karakutu.com sitesiyle irtibata geçmiş. Biletini alıp, valizini hazırladıktan sonra sıra ailesine nereye gittiğini açıklamaya gelmiş: "Metin Yeğin'le Kafkasya üzerine bir belgesel hazırlıyorduk. Annemlere onun hazırlığı için Kafkasya'ya gidiyorum, dedim. çerkeziz, o yüzden 'Atalarımızı göreceğ' diye sevinerek uğurladılar beni. Kardeşime sarılırken, annem 'Sanki dönmeyecekmişsin gibi sarılıyorsun' dedi. Dönememeyi de önüme koyarak gittim, çünkü yol bu, gittiğin yerde kalabilirsin. Biletimi aldığım gün ateşkes yapıldı, ama çatışmalar sürüyordu."

Şahin, kelimenin tam anlamıyla, sora sora bulmuş Beyrut'u. Önce Gaziantep'e, oradan Humus'a, Suriye'ye ve sonra da Halep'e geçmiş. Suriye'de tesadüfen tanıştığı bir Türk kuyumcu savaş sırasında Lübnan'dan kaçan ve misafir ettiği bir ailenin numarasını vermiş. Onlarla iletişime geçmiş Şahin. Halep'ten Beyrut'a giden bir minibüs bulup Beyrut'a ulaştığında, saat gece birmiş. "Bilmediğim, savaş görmüş bir ülkede, saat gece birde, İngilizce bilmeyen iki Arap gençle beni alacak tanımadığım bir adamı bekliyordum. Oradayken en çok korktuğum an buydu. Kendi sesimden korkumu anlayabiliyordum. Beklediğim adam, Ebu Galip, geldi. Onun peşine takıldım. Bir apartmana girdik, altı kat aşağıya inip bir eve geldik. Bu, çok şaşırtıcı gelmişti bana, Lübnan'ın tarihi, mimarisini de şekillendirmişti".

Ebu Galip'in karısı ve iki çocuğu Şahin'i Tanrı misafiri kabul etmişler. çocuklardan biri, Ali, filmin asistanlığını bile yapmış. Sünni bir anne ile Şii bir babanın misafiri olmanın şaşırtıcılığını sonra anlamış, çünkü gitmeden Lübnan'daki mezhep çatışmalarıyla ilgili çok bilgisi yokmuş. "Televizyondan izlediğim bir savaş var, ama gerçekte ne olduğunu bilmiyordum. Korkmadın mı diye soruyorlar. Korkmaz olur muyum?" diyor. Aile, attığı her adımın altyapısını hazırlamış. Bunlardan biri de 37'si çocuk 60 kişinin öldürüldüğü Kana'ya gitmesi için onu ambulans şoförü komşuları ile tanıştırmak. "Savaşta ambulans şoförü olmak çok önemli, yolları avuçlarının içi gibi biliyorlar. Kana'ya giderken, ceset kokusundan ürkmemek için soğan yememi, uranyumdan etkilenmemek için çok su içmemi söyledi. Aklımda en çok yer eden sözü, 'Koku ürkütecek, sakın korkma'ydı'".

Beyrut'ta gördükleri arasında Şahin'i en çok, ceset görmeden de ölüm algısının farkına vardırıran bu koku etkilemiş. Bir de Kana'da nar satan çocuklar. "Bir metafor gibi gelişti, ama çocukların ellerinde sattıkları narları görünce hep aklıma, bu narların orada akan kanla beslendiği geldi" diyor. Şahin'e göre, İsrail'in hedefi, Lübnan'ın altyapısıydı. "O iki asker

kaçırılmasaydı da İsrail Lübnan'a saldıracaktı" diyor ve ekliyor:

"Konuştuğum yetkililer de bunu söylüyor; Komünist Parti'nin ve Hizbullah'ın temsilcileri, Tarım Bakanlığı Genel Müdürü... Mesela, Hizbullah'ın hiç olmadığı, tek geçim kaynakları balıkçılık ve kayık yapımı olan bir bölgedeki insanlarla görüştim. Tersanelerini bombalamışlar. Söylediğimde kuru bir bilgi olarak geliyor, ama küçük bir köydeki okul ve hastaneler bile bombalanmıştı. Hıyam'da İsrail'in elindeyken tutuklulara işkence yapılan bir cezaevi, Lübnan'a geçtiğinde müzeye çevrilmiş. İlk bombalamalara bu müzeden başlamışlar".

ANNELER KORKTU VE BEBEKLER ÖLDÜ

Beyrut'ta geçirdiği iki haftanın, bir buçuk haftasında Türkiye'den kimseyle konuşamamış. "İnternete bağlanamadım. Telefonlar çekmiyordu, elektrik yoktu. İnsanlar çaresizlik içindeydi. Ancak genel olarak bir metanet, sakinlik, serinkanlılık vardı. Ağlayan insan göremiyorsunuz. Filmde insanların ilgisini en çok İngilizce politika yapan çocuklar çekti. Mesela, Melisa diye altı yaşında bir kız yaşadıklarını gözlerime baka baka, 'Bu köyde kadınlar vardı, bu kadınların karınlarında bebekler vardı. Bombalardan dolayı bu anneler çok korktular ve karınlarındaki bebekler öldü. İşte o yüzden İsrail'den nefret ediyorum' diyerek anlattı" diyor. Şahin Beyrut'a gittiğini annesine ne zaman mı söylemiş? "Eve girip annemle kucaklaşırken, annem ben oradayken benimle ilgili kâbuslar gördüğünü anlattı. İşte o zaman bilgisayarımı açıp 'Sana yeni arkadaşımı tanıtırayım' dedim ve Ali'yi gösterdim, bombalanmış evleri, hastanedeki çocukları, sahipsiz ayakkabıları... Film bu kâbusla ve anneme Lübnan'a gittiğimi söylediğim anla başlıyor."

Belgeselini Uluslararası Bodrum Film Festivali'nde büyük ekranda izlediğinde her şeyi yeniden yaşamış. "O kadar heyecanlandım ki... Hayatta en çok istediğim, insanların yüreğine dokunmak, açılarını birazcık kaydırabilmektir. Festivalde Heredot Barış Ödülü'nü alan Beyrut'tan bir temsilci, Hania Moure, film kataloğuna bakınca, 'Bu deli kim' diye sormuş. Filmi birlikte izledik, 'Ben Beyrut'tan geliyorum, orada ne yaşandığını ben biliyorum. Didem'le politik olarak farklı yerlerde duruyorsak da, bu film o kadar samimi, gerçek bir film ki' dedi. İşte o zaman doğru bir iş yaptığımı anladım."

Şahin, şimdi Beyrut'taki festivali bekliyor heyecanla, özellikle de filmi Ebu Galip ve ailesiyle izlemeyi. Dünya barışıyla ilgili çalışmalara yollamak istiyor belgeselini, "Bu belgesel kendi yağıyla kavruldu. Kredi kartı borçlarımı henüz ödeyemedim. İngiltere'deki kredi kartımın bankası kraliçenin bankasıydı, avukata vermişler. Kraliçeyi dolandırdım, ama hayır işledim" diyor.

Döndükten sonra buradaki yaşamına adapte olması pek de kolay olmamış Şahin'in, "Bir senedir evden çıkmıyorum" diyor, "Biraz okudum, yazdım, biraz montajla uğraştım, hiçbir şey yapmak içimden gelmedi. İnsan içine çıkmaya festival ile başladım. Arkadaşlarım bile beni İngiltere'ye döndü sanıyordu. İngiltere'ye uçuş biletim vardı, valizimi hazırlamıştım, ama anladım ki dönemeyeceğim. Burada öylece kalakaldım. Her şeyi oluruna bıraktım."

Esra Açıkgöz

Cumhuriyet Pazar 19.08.2007